

3. Желені М. Інформаційні технології в бізнесі / Желені М.– СПб: Пітер, 2006. – 1120 с.
4. Марченко Д. Автоматизовані інформаційні системи управління - ресурс підвищення ефективності внутрішнього контролю підприємств / Д. Марченко // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - № 10. – С. 150 – 158.

References:

1. Bjelov A.G. ta in. Praktyka upravlinnja. «Vyrobnycho-praktychne vydavnytvo». / Bjelov A.G. ta in. – M: IS-Publishyng, 2012. – 991 p.
2. Lyzun A. «Aktual'nye voprosy avtomatyzacy (kruglyj stol rukovodytelej)»/ Lyzun A. // Upravlenye predpryjatyem. – 2002. - № 2. - pp. 9-11.
3. Zheleni M. «Informacijni tehnologii' v biznesi» / Zheleni M.– SPb: Pitjer, 2006. – 1120 p.
4. Marchenko D. «Avtomatyzovani informacijni systemy upravlinnja - resurs pidvyshhennja efektyvnosti vnutrishn'ogo kontrolju pidpryjemstv» / D. Marchenko // Aktual'ni problemy ekonomiky. - 2006. - № 10. – pp. 150 – 158.

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор

УДК 336.647/.648

Туболец І. І.,
к.е.н., доцент Дніпропетровської
державної фінансової академії

РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У РЕГІОНІ

Анотація. У статті розглянуто регулювання інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні. Визначено аспекти інвестиційного розвитку. Розглянуто нововведення як основний чинник інноваційних процесів. Наведено визначення термінів “інвестиції” та “інновації”. Подано розуміння інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні. Запропоновано спектр заходів, необхідних для активізації інноваційно-інвестиційних процесів. Визначено особливу роль законів України в поліпшенні інвестиційного клімату. Наведено задачі місцевих регіональних органів влади в організації бізнес-інноваційних структур.

Ключові слова: інвестиції, інноваційно-інвестиційні процеси, інновації, регіон, регулювання.

Туболец И. И.,
к.э.н., доцент Днепропетровской
государственной финансовой академии

РЕГУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИЙНО-ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В РЕГИОНАХ

Аннотация. Рассмотрено регулирование инновационно-инвестиционных процессов в регионах. Определены аспекты инвестиционного развития. Рассмотрены нововведения как основной фактор инновационных процессов. Приведены определения терминов “инвестиции” и “инновации”. Подано понимание инновационно-инвестиционных процессов в регионах. Предложено спектр мер, необходимых для

активизации инновационно-инвестиционных процессов. Определена особая роль законов Украины в улучшении инвестиционного климата. Приведены задачи местных региональных органов власти в организации бизнес-инновационных структур.

Ключевые слова: инвестиции, инновационно-инвестиционные процессы, инновации, регион, регулирование.

***Tubolets I. I.,
associate professor of Dnepropetrovsk
State Financial Academy***

THE REGULATION OF INNOVATION AND INVESTMENT PROCESSES IN THE REGION

Abstract. The article considers the regulation of innovation and investment processes in the region. Defined aspects investment development. Novation considered as the main factor of innovation processes. Are the definitions of the terms “investment” and “innovation”. Posted understanding of innovation and investment in processes in the region. Proposed spectrum activities needed to enhance innovation and investment processes. Determined by the laws of Ukraine special role in improving the investment climate . Given the task of local authorities in region organization biznes - innovative structures.

Economic development any state and its region covers several areas: natural and human resource, technology (including science), capital. The process of technical and technological renovation and maintenance of the structural changes in the various regional complexes occurs by investing in their development. Investitsii in simple the extended reproduction and is fond basic prerequisite for economic and social development of each region because increase the gross regional product, and improve quality of life. Improving the competitiveness of the region also depends on technological updates, state changes and innovation in all of its facilities, as well as the combination of investment with innovation.

Investments - all types of property and intellectual property, which are invested in the objects of business activity, resulting in a profit or a social effect is achieved. Investment activity - a set of actions citizen, legal entities and the state regarding their implementation.

Under the innovation and investment processes in the region understand set processes related investment innovative changes, or aimed at the improvement of the production processes its enterprises or infrastructure efficiency to improve the use of human, and material and financial resources, and ensure competitiveness of the region.

To enable innovation processes need new forms and methods and implementation of the results of scientific research, primarily through the creation innovative market, which is now in Ukraine yet.

Keywords: investment, innovation and investment processes, innovations, region, regulation.

Вступ. Інноваційний вектор розвитку стає неодмінним атрибутом стратегії сучасного економічного зростання країни. Але інноваційні процеси безпосередньо пов'язані з інвестиційною та загальною економічною активністю. Тому тільки такі з них, що забезпечені інвестиціями, можна розглядати в якості каталізатора сталого соціально-економічного розвитку на різних рівнях.

Актуальності набуває комплексний розгляд інноваційно-інвестиційних процесів, особливо на регіональному рівні, та формування і впровадження дійових механізмів щодо врахування їх комплексності у регіональній політиці.

У науковому середовищі регулювання інноваційно-інвестиційних процесів розглядали такі вчені, як Бланк І.О., Данилишин Б.М., Дацій О.І., Корецький М.Х., Мерзляк А.В., Смоквіна Г.А., Твісс Б. та інші.

Праці цих науковців розкривають важливі аспекти та особливості інноваційно-інвестиційних процесів. Проте залишаються невирішеними питання і проблеми, пов'язанні з активізацією інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні. Розгляд таких питань дозволяє охарактеризувати спектр заходів, необхідних для активізації інноваційно-інвестиційних процесів.

Постановка завдання. Метою дослідження є розгляд регулювання інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань дослідження: навести визначення термінів “інвестиції” та «інновації»; подати розуміння інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні; подати розуміння інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні; запропонувати спектр заходів, необхідних для активізації інноваційно-інвестиційних процесів; визначити особливу роль законів України в поліпшенні інвестиційного клімату; навести задачі місцевих регіональних органів влади в організації бізнес-інноваційних структур.

Результати. Економічний розвиток будь-якої держави та її регіонів охоплює кілька напрямів: природні та людські ресурси, технологія (у т.ч. наука), капітал (у т.ч. обладнання та устаткування). Процес техніко-технологічного оновлення і підтримка структурних змін різних регіональних комплексів відбувається шляхом інвестування їх розвитку.

Інвестиції в просте і розширене відтворення основних фондів є неодмінною умовою економічного і соціального розвитку кожного регіону, тому що збільшують обсяг валового регіонального продукту та поліпшують якість життя. Підвищення конкурентоспроможності регіону також залежить від технологічного оновлення, зміни стану і впровадження інновацій у всі його комплекси, а також від поєднання інвестицій з інноваціями [2].

Відомо, що в умовах спаду інвестиційної активності спостерігаються негативні зрушення в економіці країни та її регіонів. Саме тут держава повинна втручатися в організацію інвестиційних процесів, а регіон відіграє при цьому важливу роль, формуючи власну інвестиційну політику як комплекс правових, адміністративних та економічних заходів, що спрямовані на поширення та активізацію інвестиційних процесів та побудовані на принципах загальнодержавної політики [10].

Роль регіональної політики дуже важлива, тому що конкурентна перевага регіону створюється і утримується в тісному зв'язку з місцевими умовами. Забезпечення умов для цивілізованого і динамічно розвинутого

ринку, створення (формування) конкурентоздатності є ключовим елементом у числі національних і регіональних пріоритетів та найважливішою функцією державного регулювання економіки [10].

Інноваційно-інвестиційний розвиток країни в цілому, і регіонів зокрема набуває все більшої актуальності, оскільки проблеми України концентруються у сфері фінансів та недостатності інвестування, в ускладненні відносин центру і регіонів тощо.

Аспекти інвестиційного розвитку активно досліджуються вітчизняними та зарубіжними науковцями, тому термін “інвестиції” має багато визначень. Інвестиції - це:

- реальні активи, які необхідні для виробництва товару [1];
- механізм, який забезпечує фінансове зростання та розвиток економіки регіону [7].

У Законі України “Про інвестиційну діяльність” [6] визначено, що інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької діяльності, в результаті якої отримується прибуток або досягається соціальний ефект, а інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо їх реалізації.

Не дивлячись на те, що інноваційна діяльність вимагає значних інвестицій і пов’язана з підвищеним ризиком і невизначеністю, інвестиції в інновації – це необхідність, оскільки вони у сукупності є вкладенням в майбутнє регіону [10] та забезпечують його конкурентоспроможність і, тим самим, підвищують ефективність його розвитку. Водночас інновації стають одним з найвагоміших чинників підвищення інвестиційної активності у різних секторах регіональної економіки.

Що стосується дослідження існуючих поглядів на категорію “інновації”, у науковій практиці спостерігається ототожнення понять “нововведення”, “новація” і “інновація”. Але важливим є те, що будь-які процеси трансформації новації в інновацію (нововведення) вимагає комерціалізації (розповсюдження) або суспільного визнання як і будь-які винаходи, нові явища, види послуг або методи [2].

Загальновідомо, що трансформація нововведень (новації) в нововведення (інновації) вимагає витрат ресурсів (часу, коштів і т.д.). Це стосується також переходу між рівнями якості, яке супроводжується різними витратами ресурсів, зокрема інвестицій і часу.

Основними чинниками інноваційних процесів та відповідного попиту, ціни і пропозиції на регіональному ринку як системи економічних відносин купівлі-продажу товарів, виступають нововведення. Нововведення формують декілька ринків, чотири компоненти яких утворюють сферу інноваційної діяльності до них відносяться: новації-нововведення, капітал-інвестиції, нововведення-інновації і чиста конкуренція інновацій [7].

Більшість авторів погоджуються з тим, що інноваційні зміни виникають в наслідок освоєння або комерційного використання “новацій”. “Новацію” прийнято визначати як нову ідею, яка в процесі розробки може бути реалізована в новий продукт, технологію, метод, порядок, звичай і т.п. Новація визнається більш ширшим поняттям, ніж науково-технічне відкриття або винахід, що може і не мати в собі науково-технічної основи.

Багато зарубіжних авторів розглядають інновацію як процес, відправною точкою якого є винахід (новина). Так, Б.Твіс визначає інновацію як процес, в якому винахід споживають економічний зміст [11]. Б.Санто вважає, що інновація – це такий суспільний, технічний, економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів приводить до створення кращих по своїх властивостях виробів, технологій [10].

Деякі автори [2] мають іншу точку зору, розглядаючи інновації статично – як результат інноваційної діяльності, кінцевий результат інноваційного процесу, тобто нові продукти і послуги, виведені на ринок або нові знання, що одержали практичне застосування. Наукове відкриття є джерелом інновацій і стає нею тоді, коли воно засноване на практиці, наприклад, представлено ринку у вигляді інноваційної продукції – нових або вдосконалених технологій, продуктів і послуг. Звідси витікає, що з моменту ухвалення до розповсюдження новина набуває нову якість і стає інновацією.

За Законом України “Про інноваційну діяльність” [3] інновації визначаються як нові вдосконалені технологи, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного і іншого характеру, які істотно покращують структуру і якість виробництва соціальної сфери”.

Вчені під інноваційно-інвестиційними процесами в регіоні розуміють сукупність процесів, пов’язаних з інвестуванням інноваційних змін, або спрямованих на удосконалення виробничого процесу його підприємств, або інфраструктури з метою підвищення ефективності використання людських, матеріальних і фінансових ресурсів та забезпечення конкурентоспроможності регіону. Під інноваційно-інвестиційним розвитком регіону розуміється його соціально-економічний розвиток, що відбувається внаслідок посилення інноваційно-інвестиційних процесів.[10]

Для активізації інноваційних процесів необхідні нові форми і методи впровадження результатів наукового пошуку, насамперед, за рахунок створення інноваційного ринку, якого в Україні нині ще немає. До недоліків розвитку інноваційного ринку можна віднести: неринковий характер формування цін, безсистемність у визначенні безпосередніх замовників та споживачів виконаних розробок; майже повну відсутність здійснення аукціонних торгів інноваційних розробок. Немає також інноваційних бірж та ефективної реклами, відчувається дефіцит маркетингових досліджень, низька питома вага витрат на інноваційну діяльність у капіталовкладеннях тощо [7].

Активізація інноваційно-інвестиційних процесів потребує реалізації широкого спектру заходів: забезпечення фінансування пріоритетних напрямів наукових досліджень, розширення переліку джерел фінансування за рахунок створення венчурних фондів, державної підтримки ефективного використання інвестицій у наукоємні галузі, пріоритетні технології, зниження імпортової залежності економіки, розширення інфраструктури інноваційного ринку регіону (технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, у.т.ч. віртуальні наукові центри, інноваційні біржі, розвиток малого і середнього бізнесу) [10].

В сучасних умовах виробництво конкурентноздатної продукції можливо лише на інноваційній основі, коли матеріальну базу економіки створює інвестиційний потік. Саме Закон України “Про інвестиційну діяльність” [6] стає епіцентром законодавчої складової інноваційно-інвестиційної моделі розвитку та закони з питань оподаткування, закони про створення спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку тощо. Ці закони грають особливу роль в поліпшенні інвестиційного клімату в Україні, тому необхідно звернути увагу на те, як вони працюють.

Аналіз свідчить про системний, інтегральний характер процесів, що відбуваються в інвестиційній сфері. Тобто, законодавча складова є лише одним з чинників, хоча й досить важливим. Саме сфера інновацій регулюється законами України “Про науку і науково-технічну діяльність” [4], “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” [5] і закону “Про інноваційну діяльність” [3].

Закони України “Про науку і науково-технічну діяльність” та “Про інноваційну діяльність” повинні були поліпшити результативність використання наукових знань у господарському комплекс країни. Але на практиці це не було реалізовано:

– Закон України від 1991 року № 1977-XII “Про науку і науково-технічну діяльність” закріплював норму фінансування науково-технічної діяльності з державного бюджету в розмірі 1,7% ВВП (повинно було здійснюватись поетапно з 1999 по 2001 рр.). Фактично фінансування з Держбюджету становить 0,33-0,38 ВВП;

– Закон України від 2002 р. № 40-V “Про інноваційну діяльність” повинен був забезпечити пільги для підприємств щодо оподаткування та митного регулювання інноваційної діяльності. Норми закону щорічно блокуються Законом України “Про держбюджет України”.

– Постанова Верховної Ради України “Про дотримання законодавства щодо розвитку науково-технічного потенціалу та інноваційної діяльності в Україні” декларувала спрямування не менше 10 % коштів, отриманих від приватизації державного майна, на фінансову підтримку інноваційної діяльності підприємств, що мають стратегічне значення для економічної безпеки України. На практиці не виконується [8].

Для процесу становлення України як високотехнологічної держави більш ефективним стає одночасне здійснення державної і регіональної науково-технічної політики, яка забезпечує послідовну підтримку науки, виробництва та інновацій у межах національних та регіональних пріоритетів і створення сприятливого інвестиційного клімату. Проте існуючий методичний підхід щодо формування програм інноваційного розвитку регіонів і країни приводить до розпилення фінансових, інтелектуальних і трудових ресурсів, відірваності діючих програм різних рівнів від проблем регіону.

Організаційно управління та регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку країни та регіонів забезпечує значна кількість структур. Так, на рівні регіонів питанням реалізації інноваційної діяльності займаються підрозділи обласних адміністрацій, територіальні центри науково-технічної інформації, регіональні відділення Держінфонду, Держстандарту, регіональні наукові центри НАНУ та інші установи, діяльність яких не координується.

Задачі місцевих регіональних органів влади в організації бізнес-інноваційних структур:

- розробка короткотермінових та довготермінових регіональних промислових стратегій;
- створення разом із підприємцями, науковими та освітніанськими установами технополісів та технопарків;
- створення бізнес-інкубаторів, інформаційних банків для налагодження двобічних зв'язків технопаркових структур з іноземними інститутами та бібліотеками для міжрегіонального, міжгалузевого інформаційного обміну;
- організація систем патентно-ліцензійних, інженерно-технічних центрів та бібліотек;
- організація консалтингових, навчальних центрів підготовки та перепідготовки кадрів;
- створення експертного комітету для обґрунтування впровадження спільних проєктів науково-технічних, соціокультурних, економічних нововведень;
- забезпечення пільгами науково-дослідні роботи, функціонування інноваційних структур, їх фінансової підтримки, вдосконалення системи державного управління соціально-економічними та політичними процесами в регіоні [10].

Аналіз проблем, пов'язаних як з визначенням стратегічних напрямів розвитку держави, так й з інтегруванням, потребує форсувати перехід до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку регіонів.

Узагальнюючи попереднє, бачимо, що значну частину законодавства Україні потрібно уніфікувати і звести його до міжнародних стандартів.

Україна має досить добру нормативну базу для розвитку конкурентного середовища завдяки антимонопольному законодавству, що обмежує монополізм в господарській сфері, законодавчо визначає принципи підтримки і захист економічної конкуренції, на основі розвитку конкурентних відносин направляє на забезпечення ефективного функціонування економіки України.

У контексті вище сказаного можна зробити висновок, що саме правова система має важливе значення для регулювання інноваційно-інвестиційних процесів у регіоні.

Висновки. Інвестиції в просте і розширене відтворення основних фондів є неодмінною умовою економічного і соціального розвитку кожного регіону, тому що збільшують обсяг валового регіонального продукту та поліпшують якість життя. Підвищення конкурентоспроможності регіону також залежить від технологічного оновлення, зміни стану і впровадження інновацій у всі його комплекси, а також від поєднання інвестицій з інноваціями.

Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, в результаті якої отримується прибуток або досягається соціальний ефект, а інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо їх реалізації.

Не дивлячись на те, що інноваційна діяльність вимагає значних інвестицій і пов'язана з підвищеним ризиком і невизначеністю, інвестиції в інновації – це необхідність, оскільки вони у сукупності є вкладенням в майбутнє регіону та забезпечують його конкурентоспроможність.

Під інноваційно-інвестиційними процесами в регіоні розуміють сукупність процесів, пов'язаних з інвестуванням інноваційних змін, або спрямованих на удосконалення виробничого процесу його підприємств, або інфраструктури з метою підвищення ефективності використання людських, матеріальних і фінансових ресурсів та забезпечення конкурентоспроможності регіону.

Використані джерела інформації:

1. Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент: Підручник / І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва. – К.: КНЕУ, 2003. – 398 с.
2. Данилишин Б.М., [Корецький М.Х., Дацій О.І.]. Інвестиційна політика в Україні: [монографія] / Б.М. Данилишин, НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – Донецьк: Юго-Восток, 2006. – 290 с.
3. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 № 40-IV.
4. Закон України “Про науку і науково-технічну діяльність” від 13.12.1991 № 1977-XII.
5. Закон України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” від 16.07.1999 № 991-XIV.
6. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 № 1560-XII.
7. Мерзляк А.В., Механізм державного управління іноземними інвестиціями: регіональний аспект: [монографія] / А.В. Мерзляк – К.: УАДУ, 2002. – 302 с.

8. Постанова Верховної Ради України “Про дотримання законодавства щодо розвитку науково-технічного потенціалу та інноваційної діяльності в Україні” від 16.06.2004 № 1786-IV.
9. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто; пер. с венг; под ред. Б.В. Сазонова. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.
10. Смоквіна Г.А. Шляхи регулювання інвестиційно-інноваційних процесів в Україні / Г.А. Смоквіна, С.В. Філіппова // Економіка розвитку. ХНЕУ – 2008. – № 2 (46). – С. 51–53.
11. Твисс Б. Управление научно–техническими нововведениями / Б. Твисс; пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 217 с.

References:

1. Blank, I.O. and Gulyaeva N.M. (1995), Investytsiynyy menedzhment [Investment Management], KNEU, Kiev, Ukraine.
2. Danilishin, V.M. Kopetskyu, M.X., Datsiy, O.I. (2006), Investytsiyna polityka in Ukraine [Investment policy in Ukraine], Donetsk, Ukraine.
3. Zakon Ukraine “Pro innovatsiynu diyalnist ” 04.07.2002 № 40-IV.
4. Zakon Ukraine “Pro nauka i naukovo-texnichnu diyalnist ” 13.12.1991 № 1977-XII.
5. Zakon Ukraine “Pro spetsialnyu rezhym innovatsiynoyi diyalnosti texnologichnyx parkiv” 16.07.1999 № 991-XIV.
6. Zakon Ukraine “Pro investytsiynu diyalnist” 18.09.1991 № 1560-XII.
7. Merzlyak, A.V (2002), Mexanizm derzhavnoho upravlinnya inozemnymy investytsiyamy: rehionalnyu aspekt [Mechanism of State Administration of Foreign Investments: Regional Aspect] UADU, Kiev, Ukraine.
8. Postanova VR Ukraine “Pro dotpymannya zakonodavstva rozvytku naukovo-texnichnoho potentsialu and innovatsiynoyi diyalnosti in Ukraine” 16.06.2004 № 1786-IV.
9. Santo, B. (1990), Innovatsiya kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiya [Innovation as a means of economic development], Progress, Moscow, Russia.
10. Smokvina G.A (2008), “Ways to regulate investment and innovation processes in Ukraine”, Ekonomika rozvytku, vol 2 (46), pp 51–53.
11. Tvyss, B. (1989), Upravlenye nauchno–texnycheskymy novovvedenyuyamy [Management of scientific and technological innovations] Moscow, Russia.

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор

УДК 330.332

*Бистрякова Ю.І.,
кандидат економічних наук, завідувач кафедрою
державного управління для сталого розвитку
Державної екологічної академії
післядипломної освіти та управління
Мінприроди України*

**ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ
КОНВЕНЦІЙ РІО: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ**

Анотація. У статті проведено оцінку сучасного стану законодавства про регіональний розвиток з використанням інструментарію аналізу слабких та сильних сторін (SWOT analysis) та аналізу прогалін (Gap analysis). Виявлено основні